

ПРОНАЂИ СВОГ АНЂЕЛА ЧУВАРА

Водич за срећнији животи

Оливера Пшица

■ Laguna ■

Copyright © 2011, Оливера Птица
Copyright © 2011 овог издања, ЛАГУНА

ПРОНАЂИ СВОГ АНЂЕЛА ЧУВАРА

САДРЖАЈ

<i>Пролог</i>	9
1. О људима и анђелима	31
2. Путеви исцељења	47
3. Разум и истина	83
4. Велови прошлости	113
5. Рецепти за остварење жеља	139
6. Ослобађање од кривице	159
7. Као овца међу вуковима	177
8. Љубав и опроштај	193
9. Шта је срећа?	209
10. Да сви буду једно	225
<i>Епилог</i>	237
Препоручена литература	239

Изрази захвалности	245
Владета Јеротић: Поговор	247
О ауторки	249

ПРОЛОГ

...Господе, дај да будем оруђе швог мира: тамо где је мржња да сејем љубав, где је вређање – ирашишање, где је раздор – слогу, где је очајање – нагу, где је шама – све-шлоси, где је жалоси – радоси...

Молитва Филарета Московског

Црвени папирић

Врх туристичке сезоне давне деведесет и неке... Телефони не престају да звоне. Разапета између усијане телефонске слушалице, нестрпљивог цупкања шалтерских клијената, вести о отказаним резервацијама и пребукираним хотелима, проклињем дан када сам одлучила да отворим агенцију. У ствари, радо бих проклињала када бих имала кад... И онда, у тренутку када ми се већ чини да ме корак дели од потпуног хаоса, из телефакса почиње да излази сивкастобела факс-ролна, сасвим полако, као да се пита да ли стиже на праву адресу. Уместо очекиване фактуре

стиже – *молишва*. И са њом необјашњив мир, који се продубљује са сваком прочитаном речју. Прекуцавам то „парче спокоја“ на црвени папирић и стављам га у новчаник.

Од тада, мењају се дани и године, послови и градови, ташне и новчанице, али црвени папирић је увек ту. Понекад заборављен. Понекад ишчитаван више пута на дан. Понекад квашен сузама. Све док његове речи нису у мојој души нашле довољно одјека да покрену читав ланац наизглед случајних догађаја.

У граду Светог Димитрија

Прошло је пар година и ратова. Моја земља се смањила и променила је име. У време када се реке Срба селе из хладних бивших република на „топли југ“, крећем у истом правцу, само мало даље – Сунчани и срдачни Солун, град Светог Димитрија, у који сам стигла због новог, управо започетог пословног подухвата, на неко време постаје мој други дом. Тачније, то је мали хотел у истоименој улици, надамак истоимене цркве. Ипак, упркос толиким знацима, ја у њима још увек не препознајем никакав смисао. Срећа што је Агиос Димитриос, како га овде зову, тако стрпљив светац.

Постајем Птица

Године успоравају ход. Уморна од путовања, враћам се миру породичног огњишта. Инспирирана Александровим доласком на свет, почињем да пишем.

Једног сасвим обичног јутра, будим се са идејом да псеудоним Птица претворим у своје право презиме. И док за доручком разматрам управо „дошапнуту“ идеју, кроз отворена врата терасе улеће голуб. Још нисам стигла ни да се зачудим, а придружује му се други. Док се питам шта то значи, долази и трећи и прикључује се необичној процесии у мојој дневној соби. Збуњено зурим у три љупка гласника и питам се какву ми поруку носе. Птица је за мене одувек била симбол слободе. А бели голуб – симбол мира. Више него довољно за одлуку.

У Цркви Светог Димитрија

Јесен две хиљаде девете, златна у сваком смислу – и у природи, и у мом животу, за који ми се чини да коначно улази у фазу убирања заслужених плодова. Одлучујем да на повратку из Новог Сада свратим на Фрушку Гору. Сама. Необична одлука за неког коме задовољство није задовољство ако га са неким не подели. Опремљена сјајним расположењем, мапом и кафом „за понети“, започињем своју малу манастирску туру. Помно пратим древне путоказе. У једном тренутку, иако ми је један од њих управо потврдио да сам на добром путу, заустављам ауто да за сваки случај бацим поглед на мапу. Чујем поздрав. Са друге стране прозора дочекује ме осмех уоквирен пуначким образима и венчићем проседе косе. Док спуштам стакло свог прозора, човек ми се, још увек збуњеној, захваљује што сам стала. Показује ми велики плави камион, објашњава да је у квару. Његово добро лице, више него речи, уверава ме да немам разлога за страх.

Одвозим га до прве пумпе. „Као да је наручио моје заустављање“, закључујем док посматрам у ретровизору фигуру која постаје све мања.

Захваљујући детаљним инструкцијама мог доскорашњег сапутника, лако проналазим први манастир. А потом и други, који напуштам са бројаницом на руци и радошћу у срцу. Са капије посматрам околно дрвеће чије већ једва видљиве сенке најављују вече. Посету трећем манастиру одлажем за другу прилику. Ипак, петнаестак минута касније, када угледам натпис „Велика Ремета“, волан се просто сам окреће налево и пребацује ме на вијугав пут пун рупа. Док паркирам ауто, обећавам себи: „Само на кратко...“

„Само на кратко“ траје скоро три сата. Није ми јасно ко је кривац – да ли моје полетно расположење, неописив мир овог места, чудотворне иконе, прелепо појање, или заштитник овог места – Свети Димитрије!

Коначно, нерадо затварам за собом тешка манастирска врата и несигурно закорачујем у утробу мрака и магле који су се стопили у чврстом загрљају. Ускоро напипавам хладан метал свог аута. Ужурбано претурам по ташни, дрхтавом руком вадим кључ и, након неколико безуспешних покушаја, увлачим га у браву. Хитро ускачем у сигурност свог аута и закључавам врата, са краткотрајним олакшањем. Ипак, довољно је да упалим фарове па да схватим да сам могла једнако и да их оставим уташене. Гордост ми не дозвољава да се вратим назад и признам пораз. Хладноћа и страх ми не дају да преноћим у колима. Преостаје ми једино да кренем непознатим путем на којем ме чекају приближно исте шансе да са њега слетим, у нешто ударим, или да ми, у најбољем случају, пукне гума.

Док се крећем брзином пужа, грозничаво разматрам могућа решења и схватам да их нема. Настављам да милим. Након више од пола сата, током којих се ни са ким не мимоилазим, моје наде у спасоносни сусрет скоро су уташене.

„Очигледно из неког разлога треба из овога да се извучеш сама“, кажем, не желећи да сопственим неприхватањем додатно отежавам ситуацију. „Осим тога, одувек си волела изазове...“ Мало сарказма на сопствени рачун. Покушавам себи да дигнем морал певушењем ретро-хитова. После неког времена спонтано мењам репертоар. „Оче наш који си на небесима, да се свети име Твоје...“

Неких стотинак *Оченаша* касније (или ми се само тако учинило), преда мном се коначно указује светлост бензинске пумпе за коју сам убеђена да сам је привукла новонасталим миром у срцу. Искључујем мотор, затварам очи и дозвољавам сузама олакшања да потеку. Ускоро на прозору зачујем куцање. И док се спремам да раднику пумпе објасним разлог заустављања, са друге стране ме дочекују снужен поглед средовечне жене и смркнуто лице црвенокосе тинејџерке. Мајка и ћерка на смену објашњавају сопствену голготу која је почела у старом аутобусу који само што се није запалио а наставила се табанањем кроз мрак и маглу... све док нису, после дугог пешачења, са радошћу вероватно ништа мањом од моје, угледале бензинску пумпу. И остале на њој, у нади да ће се појавити неко ко ће их пребацити до Руме. Док се смешта на сувозачко место, уз велики уздах олакшања, моја старија сапутница закључује: „Сам Бог вас је послао“. Ове речи ми буде сећање на „случајан сусрет“ са возачем камиона, на необјашњиву силу која ми није

дала да одем пре краја вечерње службе, на мучну али срећно окончану вожњу... Да ли је све то био само низ случајних догађаја? Да ли иза тог низа стоји једна или три тачке? Са овим мислима радосно урањам из мрака у неонско шаренило родног града, испуњена огромним олакшањем због повратка у „сигурност“ бетонске џунгле.

Мадона или Богородица?

Много пута се у мислима враћам том необичном дану и месту. Упркос „шоферској голготи“, у мени из дана у дан јача жеља да му се вратим. За дивно чудо, не мучи ме нестрпљење. Вероватно зато што део мене, онај који још није изгубио везу са Богом, осећа неминовност мог повратка... Зна да ме тамо чека недостајућа коцкица чије одсуство понекад ствара тај необјашњив осећај празнине који је у потпуној супротности са наизглед идеалним мозаиком мог живота, у којем свака пажљиво избрушена коцкица лежи на свом месту – двоје здраве, дивне деце, позив о којем сам, чини ми се, одувек маштала, интересантни сусрети и пријатељства... А ту су и сви они зачини који додатно поправљају његов укус – јутарње шетње по Кошутњаку и Ади, тихе вечери уз књигу, интересантне представе, изложбе, предавања... И, као противтег овој „интелектуалној предозираности“ – узбудљиве суботње вечери по београдским ресторанима и ноћним клубовима. А овог септембра, након савршеног породичног летовања без иједног конфликта и антибиотика, смешио ми се Мадонин концерт и пет чаробних дана у луксузном петровачком хотелу.

И онда се десио тај сан. Чудан, налик радио преносу. У њему звонак глас неколико пута понавља: „Упознај своје истинско биће.“ Ако се узму у обзир моја интересовања, речи из сна уопште нису биле чудне. Али јесте њихов тон, значајан и некако свечан, који је поручивао да се преко њих не сме тек тако прећи.

Те вечери, у жељи да одгонетнем значење ове поруке, смештам се у фотељу, затварам очи и започињем уобичајену вежбу опуштања. Знам да ћу, ако довољно утишам ум, можда допрети до свог истинског бића и навести га да ми саопшти себе. Знајући да је срце старије и мудрије од ума, дозвољавам мислима да се смењују, будно пратећи осећања која иду уз њих. И онда осетим непријатно голицање у стомаку и добро познату празнину...

„Нема никакве логике“, збуњено закључујем. Да бих се уверила да се алармна лампица моје душе упалила грешком, урањам још једном у исти сценарио, овог пута га обогаћујући новим примамљивим детаљима: дуга пешчана плажа... јутарња кафа на тераси са погледом на пучину... шампањац у ђакузију... омиљена коноба и у њој, за столом прекривеним столњаком од црвеног дамаста, седим са драгим бићем чије лепо лице обасјава црвена свећа коју је спретна рука конобара ставила између нас након што је напунила сто разним ђаконијама... На моје разочарање, ове сцене, уместо очекиваних ватромета, буде једва приметну искрицу радости. Иако ми се не допада правац којим иду моје мисли, настављам да их пратим. „Добро, да ли је то оно што желиш?“ Не стиже никакав одговор. „У реду...“, настављам, већ помало мрзовољно, „да ли је то оно што жели твоје истинско биће?“ Опет ништа. Одустајући од даљих покушаја,

једноставно се предајем миру без мисли, са жељом да још мало у њему уживам... И онда, изненада, у тренутку када падам у пријатан дремеж, из највећих дубина свог бића, чујем реч која ће преокренути ток мог дотадашњег живота – „Манастир“.

Коцкица која недостаје

Интересантно је како човек, по својој природи лењ, често себи дозволи, још дуго после унутрашње промене, да споља функционише на стари начин. И дозвољава да га он жуља, попут тесних ципела, иако у руци већ држи нове, комотније и лепше. Најчешће се правда жељом да не пренагли. Тако и ја још неко време игноришем своју најновију спознају, упркос њеној кристалној јасноћи. И, наравно, никоме је не помињем.

Пролази десетак дана. И онда, три дана пред планирани пут, мој ум коначно капитулира пред срцем. Отказујем све договоре, резервације, трпим понеку љутњу, зачуђен поглед и питање на које немам одговор. Срећом – или Божјим промислом? – виђам се са Јецом и Ником који ме повезују са протом Божом, који ме, упркос кратком року, пита у који бих манастир желела да одем. Не желећи да испаднем нескромна, одговарам да ми је свеједно, иако није...

Наредног јутра, прота ми саопштава:

– Ноћас сам сањао оца Стефана, игумана Велике Ремете. Рекао бих да је то знак да треба да вас пошаљем тамо.

Остатак не чујем. Збуњено се захваљујем и спуштам слушалицу. „Пази шта желиш, можда ће ти се и остварити“, изговарам у себи већ помало исхабану фразу.

Велика Ремета

Волим свој позив из много разлога... Између осталог, и зато што може да послужи као савршен изговор за многе лудости. Рецимо, ако у последњи час одлучиш да уместо на поп-концерт одеш у манастир. Да нисам писац или нека друга уметничка душица, људи би рекли да сам „одлепила“ или да ме је снашла нека велика невоља... Овако је, свима – осим мени – било јасно да пишем нову књигу.

Дан први

Ведрину овог јутра тумачим као добар предзнак. Умире-на сазнањем да су деца у сигурним рукама, у пола једнаест крећем у правцу Фрушке горе. Упркос топлоти михољског лета, на мени су црне грилонке, сукња до чланака и блуза дугих рукава... А на сувозачком месту лежи мараме, спремна да уоквири моје лице, овог пута без имало шминке, чак ни оне „за бацање ђубрета“.

У подне прелазим праг Велике Ремете и продужавам уобичајеним ужурбаним ходом до монаха који стрпљивим покретима пакује омању икону.

– Добар дан. Опростите, треба ми отац Стефан – обраћам му се урбаним пословним тоном.

– Помаже Бог, сестро.

Након размене поздрава у којем се сударају световни хаос и манастирски спокој, човек у дугачкој мантији ме одводи неколико корака даље и показује ми дрвену клупу на левој страни порте.

– Сачекајте тамо. Сад ће он... – објашњава стрпљиво.

Током чекања испред игуманове канцеларије, схватам две ствари. Прво, да унутар манастирских зидова време тече далеко спорије. Друго, да у овом чудном свету без етикета, медија и ВИП ложа важе нека друга мерила, која ми баш и не иду у прилог.

У тренутку када са оближњих степеница на трем закорачи висок човек племенитог и одлучног лица, знам да је мом чекању дошао крај. Богатија за један сат искуства, стрпљиво чекам да испрати госте.

– Помаже Бог, оче Стефане!

– Помаже Бог, сестро!

Очекивани дуг разговор о суштини живота и сличним стварима своди се на пар минута необавезног ћаскања. После тога, отац позива средовечног „цивила“ који ми помаже да понесем ствари до ћелије.

Након пар размењених речи са цимерком коју затичем у ћелији, остајем сама. Потиштено седам на столицу питајући се чиме ћу поунити неколико предстојећих сати без уобичајених обавеза и оних „дивних“ овоземаљских направа које нам тако великодушно омогућавају бег од сопствене реалности. Потом устајем и шпартам по малој просторији. Накратко се заустављам поред прозора. Са друге стране ме, уместо флуоресцентног зеленог светла бензинске пумпе, дочекује питома травната падина са покојим дрветом. „Ау, где сам ја дошла... Ово ми уопште није требало... Могла сам лепо да једно поподне закажем састанак са игуманом, видим има ли ту материјала или нема, па онда да даље планирам... Богами, почетак

баш и не обећава. Изађох из његове канцеларије брже него што сам ушла... Добро, можда човек рачуна, прво мало да се одморим... Али, могао је бар да каже када ћемо разговарати... Мислим, ваљда се и овде живи по некаквом тајмингу... Човече! Не сетих се да га питам за интернет!“

Потпуно разочарана неспремношћу овог места да задовољи моје „елементарне“ потребе, близу сам одлуке да зграбим кофер и побегнем у безбедну предвидљивост урбане свакодневнице. Наредних пар секунди у мом уму влада тишина, са наглашеним епитетом „непријатна“.

„И шта сад?“, питам се док се спуштам на шкрипави отоман којим сам добровољно заменила удобан кинг-сајз кревет раскошног апартмана.

„Боже, да ли сам нормална?!“

Мој очајни монолог прекида куцање.

– Сестра-Оливера, хајде на вечеру – чујем благ цимеркин глас.

„Откуд вечера у три по подне?“ Ипак, ова нелогичност не спречава ме да спремно скочим, срећна што ће се коначно дешавати некаква акција, макар то било и узимање калорија на сит стомак после управо завршене туре мезотерапије.

После вечере, по навици журним, скоро трчећим кораком упућујем се... не знам ни сама куда. Када схватим сву бесмисленост овог чина, заустављам се и осврћем око себе. Дочекује ме умирујућ призор манастирског живота: једна сестра у башти стрпљивим покретима сади цвеће. Друга седи на дрвеној шамлици и, тихо певушећи, ренда купус. Поред ње пролази монах са нарамком дрва... Почињем већ малчице да се осећам као будала.

Постиђено закључујем да сам изгледа једина која нема никаквих обавеза. И једина којој се жури.

У жељи да сакријем своју бескорисност, одлучујем да скокнем до ћелије и проверим да ли се у међувремену нешто у њој променило... да нису, рецимо, убацили велики плазма телевизор, или бар неки скромнији рачунар... У недостатку покретних слика, задовољавам се посматрањем икона. Прелазим погледом с једне на другу, у жељи да утврдим своју „општу културу“... Нажалост, не разликујем ни Богородицу од Свете Петке, нити Исуса од Јована Крститеља. Мој поглед прелази на остале елементе овог минималистичког ентеријера – два стара кревета, две фотеље, округли сточић, скромна комодица и на њој пар икона, кандило, тамјан. А онда ми пада на памет спасоносна идеја! Куцкање СМС-ова! Нажалост, са великим разочарањем утврђујем да нема домета.

Од силне муке, након краћег оклевања узимам са расклиманог сточића књижицу зелене боје на чијим корицама стоји слика свеца са копљем у једној и мачем у другој руци. „Свети великомученик Димитрије, акатист и чудеса. Хм...“ Док у пола гласа читам речи чије значење не схватам, али чије ме вибрације опуштају, усред тишине нарушене тек ту и тамо далеким блејањем оваца, примећујем интересантан феномен. Да ли због специфичног облика таванице, или из неког другог разлога, шапат моје молитве као да се пење горе, па се потом враћа назад, све до мојих ушију, стварајући осећај као да сама себи шапућем.

У сумрак, док звоно позива на вечерњу службу, већ сам поприлично обузета паником од тог „ненормалног“ света у којем нема ниједног уобичајеног забавног

елемента, или бар неке од многобројних обавеза које сам оставила са оне стране манастирских врата. Цвокотање ме подсећа да ми је гардероба адекватна по стилу и боји, али не и по дебљини.

Не знајући шта бих друго са собом, придружујем се осталима у цркви. У њој се ситуација поправља – мирис тамјана и звук који допире из олтара и певница греју ми душу, а оближњи мермерни радијатор тело. На трнутке осећам прилично смирење, скоро срећу. Ипак, моје непослушне мисли и даље свако мало беже у спољашњи свет. „Шта ли раде деца?... Да ли је сређено за потписивање на штанду?... Да ли је Б. још увек љут? Можда бих одавде могла да пошаљем пар мејлова... Опет нисам питала за интернет!... Мораћу сутра мало да убрзам ствари. Ако игуман нема времена за причу, може да ми позајми неког од својих... Мислим, ипак, нисам овде дошла да бих дангубила... Мада, можда ми баш то и треба.“ Брзо угушивши последњу мисао, крећем за осталима у кухињу.

Ускоро седим за столом са остатком „породице“, на челу са игуманом Стефаном који попут правога оца током мудрих и богоугодних разговора ту и тамо додаје својој духовној деци по коју јабуку и шаку пистаћа. Тихо коментаришем сестри до мене како је добро што су увели грејање у цркву. Уз смешак, сестра ми одговара: „Да, баш добро. Али га данас нисмо укључивали.“

Док нешто касније пролазим тихим ходником у правцу своје ћелије, враћам се у мислима на феномен грејања. Нажалост, са креветом није исти случај. Схвативши да од хладноће нећу моћи да заспим, узимам најпре још једно ћебе, па џемпер... Очигледно, без енергије заједничке

молитве а са зебњом у срцу, ово место зна да буде лично хладно.

Дан други

Данас ме срећа мало боље служи. Моја цимерка, накратко слободна од обавеза на којима јој све више завидим, води ме у обилазак манастирског комплекса. Упознајем цркву, капелу и две чудотворне иконе – Мајке Божје и Исуса Христа, башту, манастирско гробље, малу госто-примницу и продавницу сувенира...

Након враћања у собу, у мени још увек тиња нада да ће ускоро уследити први у низу дугих разговора са игуманом. Кад год зачујем у ходнику кораке, понадам се да ће се зауставити баш испред мојих врата.

Сат-два касније закључујем да ме је игуман заборавио. Одлучујем се за промену тактике. Узимам једну од књига са стола и селим са на клупу испред његове канцеларије. „Отац Стефан данас баш има напоран дан“, закључујем када по четврти пут прође поред мене окружен гостима. Решивши да још једном променим стратегију, одлажем књигу и почињем да шетам око цркве, прво брзим а потом све лаганијим кораком. Убрзо схватам да ми, и при најспоријем ходу, не треба више од три минута да обиђем цео круг. Осим тога, сада већ очајно закључујем да се и даље на мене нико не осврће.

Дан одмиче, али се река људи који долазе по помоћ и утеху не смањује, за разлику од моје наде да ће човек који је несебично пружа икад бити расположен да ми прави

друштво у убијању времена, па чак и ако је награда за то дељење славе за још ненаписану књигу.

Помирена са чињеницом да на овом месту нећу добити „адекватан третман“, на крају се, што од срамоте, што из жеље да прекинем време, нудим сестри Љубици да јој помогнем.

– Јеси ли питала оца Стефана? – пита ме благо, док нежним покретима филује тек испечен колач.

– Не – одговарам смркнутог лица пред још једним непознатим правилом.

– Онда мораш да га питаш – каже ми стрпљиво.

– Како?

– Лепо, одеш и замолиш да ти да послушање.

– А то би било...? – једва процедим, потискујући отпор који се у мени јавља сваки пут када се помене било шта што мирише на послушност.

– Рецимо, да нешто чистиш, спремаш, или помажеш у кухињи...

„О-хо, све боље од бољег! Сад ћу још и да молим да ми дозволе да радим оно за шта код куће плаћам жену... Где и упитах...“

Нажалост, не полази ми за руком да спроведем чак ни ову губитничку идеју. Никако не успевам да ухватим игумана насамом, а било би заиста превише да му ову апсурдну и постиђујућу молбу упућујем пред сведоцима.

Дан трећи

– Да, било би то добро за тебе... – одговара ми отац Стефан, када коначно успем да му у једном даху неспретним

речима изнесем своју молбу. – Видиш, сестра-Оливера, ти немаш свог човека и навикла си све сама, да никоме не полагаеш рачуне... Добро је за тебе да се учиш послушности – наставља очински. – Јави се сестри Љубици.

И тако добијам своје прво послушање. Ускоро, уместо испијања кафе и вођења умних разговора са игуманом, перем тањире и рибам смедеревац, и то све голим рукама, чежњиво се сећајући своје машине за судове и рукавица које, у страху да не покварим френч маникир, код куће стављам за сваку ситницу. И тада, док склањам остатке хране са дугачког трпезаријског стола, започињем један од најзначајнијих разговора са собом. Он кулминира за време вечерње службе, током размишљања о наслову моје последње књиге.

„Свет воли победнике... Каква глупост! Бог нас воли све. Уосталом, уместо што причаш сама са собом, боље пробај да се опустиш и поштено учествујеш у овоме... Е, драга моја, како ћеш се препустити другом човеку кад немаш петље ни Богу да се препустиш? Хајде, пробај да бар на кратко... Али не, госпођо 'Савршено Срећна', ствари се не смеју отргнути контроли... Шта ако попусти Ђердап којим си се заштитила од себе и свих болних бездана у које се годинама не усуђујеш да завириш? Видиш, девојчице, не може то тек тако, 'пуј пике не важи.' Све се важи. Знаш другима да попујеш како у прибору за Школу живота не добијају гумицу, да све остаје забележено и има своје последице. А ти...?“ Коначно, ствара се критична маса речи која покреће реку немих суза, које тек негде пред крај вечерње уступају место олакшању и некаквој неописивој милини. Она поново подстиче сузе. Али, за разлику од првих, пуних бола и горчине, ове друге су некако слатке.

Док заједно испијамо чај и грицкамо медањаке, питам цимерку како је могуће да је све што овде пробам, упркос својој једноставности, толико укусно. Уместо очекиваног објашњења о органским намирницама, непознатим састојцима, клими или начину припреме, сазнајем да се „тајанствени зачин“ зове – благослов.

Ове вечери спонтано одлучујем да све што ми се дешава схватим као једну велику авантуру, да се опустим, препустим и дозволим животу да ми саопшти све што има.

Дан четврти

Овог јутра први пут у Капелу пресвете Богородице одлазим сама. Док стојим пред фигуром Светог Димитрија, у његовом погледу препознајем охрабрење. Усуђујем се да му кажем неке ствари које ми одавно леже на срцу. И да му поставим пар питања на која већ дуго не могу да нађем одговор.

Чини ми се да ми је искрен разговор са заштитником овог места веома помогао да се овде осетим као код куће. Штавише, хватам себе да завидим његовим становницима, не на многобројним искушењима пред које их овакав живот ставља, већ на наградама о којима ја, обична мирјанка, могу само да сањам.

И онда, за време вечерње, док са књижицом у руци пажљиво пратим службу настојећи да у њој учествујем, крећу речи... Иако у цркви влада скоро потпуни мрак, из џепа позајмљеног џемпера вадим увек спремну оловку и папир и почињем да пишем слово преко слова, ред преко реда... уверена да све то веома има везе са тим

тренутком и местом, његовим заштитником и мојом одлуком да престанем да блефирам и почнем да играм поштено. Одмах после службе, узбуђено описујем оцу Стефану догађај за време вечерње.

Понесена срећом због добијеног благослова за нову књигу, веселим кораком ђачета које је управо добило петицу из математике, придружујем се осталима у великој трпезарији у којој су ове вечери са нама управо пристигли гости из Русије.

Вредело је, закључујем уживајући у предивној атмосфери заједничке трпезе љубави. Након вечере следи игуманова беседа, мудра, храбра, на тренутке помало строга, а ипак пуна љубави и разумевања за људске слабости. И онда, сасвим неочекивано, после топле и поучне приче за лаку ноћ, великом манастирском трпезаријом разлеже се звук успаванке: „Лаку ноћ, лаку ноћ, Бог вам био упомоћ...“ Одбијајући се од зидова, глас мати Рафаиле, дубок, устрептао и моћан, враћа се продирући право у средиште срца, у његов најкрхкији део. Тај тренутак и ту радост знам да никада нећу заборавити. Посрамљена дететом у себи, спуштам поглед и посматрам своје сузе како капљу на белу мушему. После успаванке, усуђујем се да подигнем поглед. Уплакано лице девојке наспрам мене поручује ми да није толика срамота плакати пред другима.

Не сећам се када сам тако слатко спавала.

Дан пети

Тек сада схватам колико мора да сам овим добрим људима досадила својим непрестаним брбљањем. Верујем

да сам до сада оборила рекорд бар у две дисциплине – постављању глупих питања и давању непримерених коментара. Ипак, нико ми то ниједном није пребацио. Стрпљиво су пуштали да се промена деси. Да се спокој овог места увуче у моје срце.

Док сам јутрос чистила под гостопримнице, сетила сам се нечијих речи да би се, када би срећа била у материјалним стварима, рај налазио у сваком тржном центру. Након многих година посвећених овоземаљским уживањима, могла бих овоме додати још читав низ сличних објеката. Ипак, одговорно тврдим да сам овог јутра, док сам, певушећи тек напола научену духовну песмицу, весело млатила портвишем напред-назад, била близу рају више него икада.

Преплављена љубављу која се осећа само према сопственом дому, погледом милујем трем и на њему уредно наслaгана дрва, жицу на којој се нежно вијоре разнобојни пешкири, које ће те вечери покупити нечија мирна рука, нежне ружичасте бегоније које украшавају манастирску порту. Док у себи понављам Исусову молитву не бих ли умирила устрептало срце, поглед ми се зауставља на високом белом звонику. Питам се када ћу опет чути његов поносит звук. Закорачила сам овде пре само пет дана са огромном стрепњом и отпором према пренаглашеном миру овог места који ме је, ненавикнуту, замало отерао. А сада се плашим шта ће бити са мном када из овог расадника љубави закорачим на градски асфалт. У свет за којим сам првог дана очајнички чезнула. У свет забаве. Свет медија. Свет сталних утакмица. Свет немира. Свет у којем се толико прича о љубави а који се гуши у мржњи. Како би лепо било када би човек могао

ову атмосферу да пресели у своје срце, па да га се ништа не дотиче.

Наслућујем да нова књига није главни разлог мог доласка. Живот ми је још једном показао да није увек добро имати сасвим јасне планове. Понекад, када се грчевито држиш онога што си наумио, може ти се десити да пропустиш нешто далеко вредније.

Обузета жалопојкама због одсуства „благодати цивилизације“, замало да пропустим сусрет са делом себе који се, после толиких година ропства, коначно ослободио. Делом који представља суштину сваког људског бића, оног који ми је помогао да схватим да памет не значи ништа без љубави. Љубави која диже маглу страхова и омогућава да себе и друге видимо другим очима. Љубави која је суштина сваког људског бића, која нам је једина веза са Богом и која никад не напушта наше срце, чак и када су наши поступци у потпуној супротности са њом. И која стрпљиво чека да буде откривена.

Дан тридесет трећи

За ових годину и по дана, Он ме је нежно водио и откривао ми у сваком тренутку онолико колико сам била спремна да сазнам. Мислим да сам се променила и споља и изнутра. Срце ми је постало млађе, али су се најкраће сукње преселиле у орман моје ћерке. Много ређе убијам време испред телевизора, у тржним центрима и кафићима. Заглушујућу буку београдских клубова трампила сам за музику која не одзвања у ушима, али итекако одјекује у души. Недељом се често одрекнем дугог јутарњег

ленствовања и одем на литургију. После ње ми се увек деси нешто лепо. Брбљање у уму се смањило а тишина полако постаје мој највећи пријатељ. Победнички дух је устукнуо пред спознајом да није страшно и ако изгубиш. Еуфорија је уступила место истинској радости. Страх од будућности заменила је спремност да све што ми она донесе прихватим као из руке Божје. Сваког дана захваљујем Творцу на невероватним, ни сама не знам чиме заслуженим, даровима.

Данас имам два дома – један на Чукарици, други у Великој Ремети. Моја породица се увећала. Поред Наташе, Александра и мене, њу сада чине и:

– мој духовни отац Стефан, којем сам са пуно љубави и радости дозволила да доврши давно започет, а нимало лак посао мог васпитавања (уз извињење родитељима на тако касној спознаји да од ината нема горег заната).

Потом:

- отац Платон и отац Герасим
- браћа Милан и Дејан
- мати Рафаила, Јефимија и Ангелина
- сестре Љубица и Анђа.

– као и остала браћа и сестре које сам Божјим промислом срела у Великој Ремети и који ће заувек бити у мом срцу.

Њихове врлине их чине вредним да се о свакоме напише бар по једна књига.

Њима посвећујем ову књигу.

1. О ЛЈУДИМА И АНЂЕЛИМА

Последњи зраци септембарског сунца падају на странице још непрочитане књиге. Лагано уздахнувши, задовољно је одлажем на сто, уверена да ћу између њених корица пронаћи одговоре. Тако сам дивно опуштена. У жељи да продужим пријатност, затварам очи и настављам своју унутрашњу шетњу кроз галерију умирујућих призора. Чудотворна икона Свете Мајке чија ме бескрајна љубав штити од сваког немира... Пламичак кандила који весело трепери у мраку ћелије, док из ходника допире меки бат монашких корака... Густа трава и на њој раздрагано скакутање беле јагњади којој се придружују Чађо и Јеленко, претварајући се из поноситих чуваркућа у брижне пастире...

Мој боравак у пријатном, ванвременском миру прекида благо голицање по десном образу. Лењо отварам очи. Преда мном стоји насмејано блиставо створење у млечнобелој одежди која се на ивицама једва приметно прелива у плавичасто.

У страху затварам очи, а онда их поново отварам, боја-жљиво и опрезно... Збуњено посматрам лице чија лепота не може стати ни у оквир најузвишеније овоземаљске речи. Преплављује ме усхићење. На образима осећам топлоту суза радосница. Предивно биће упућује ми поглед, невин и чист, а ипак бескрајно мудар и проницљив.

– Ништа без научних доказа, је ли? – запевуши звуком најнежније успаванке.

– М...мм... молим...? Каквих доказа? Ко си ти? – промуцам.

– *Наука ошкрива Бога*. Каква бесмилица – слеже крилима, показујући главом на управо одложено књигу.

Конечно свом погледу дозвољавам да се споји са његовим. Преплављује ме талас љубави у којем постајемо једно.

– Ко си ти? – понављам, овог пута са мало мање страха.

– Твој анђеол чувар – чујем одговор. Или сам га сама изговорила. Или сам само помислила.

Задивљено посматрам смешак који испуњава моју собу небеском светлошћу, спрам које све овоземаљске делују као сенка.

– Како си леп... Боже, како си леп... Је ли ово стварност или...?

Мој глас и душа трепере од неизрециве среће.

– Полако... – умирује ме.

– Чекај... где си био досад?! У мом гласу мешају се захвалност и љутња.

– Одувек сам био ту. Дозивао сам те... и дозивао... али од буке у сопственој глави ниси ме чула. Интересантно је колико важних ствари људи пропусте због бескорисног празнословља сопственог ума.

– Ех, па немој тако... Тешко би се за ум могло рећи да је бескористан.

– А не... може он бити веома користан... као и свака друга машина. Али људи често праве грешку јер му дозволе да прекорачи овлашћења... да им говори у шта да верују, шта да осећају... да се меша у надлежности срца и душе.

– Мислиш, десне хемисфере?

– Е па, лепо... Оно што је за нас душа, за вас је тамо нека хемисфера. Чекај, да ли уопште причамо о истој ствари?

Покушавам да оправдам свој научни приступ.

– Наука је утврдила да мозак има две хемисфере. Лева је, да тако кажем, у потпуности овоземаљска. Она је задужена за рационално размишљање, математику, логику... А десна... У њој се крију наша машта, креативност, интуиција, осећај за боје, ритмове... Наша уметничка црта... И, наравно, духовност. Кажу да човек, нажалост, како одраста све мање користи десну хемисферу, па она код већине временом поприлично закржља. И живот постаје нешто попут скакутања на једној ноzi. Такав човек онда има половичан доживљај стварности. И бива само половично успешан, половично срећан, половично паметан...

– Ма може он бити и веома паметан, али не и мудар. Видиш, твојим објашњењем сам само половично задовољан. Можда би и ти требало мало више да користиш ту десну хемисферу. А о срцу и да не говоримо...

– Е, анђелак...

– Добро, добро. Није баш све тако црно. Људско срце се не предаје тако лако. Понекад човеку пође за руком да

се на неко време отргне диктатури хладног ума и поврати изгубљену везу са Светим духом. Теби се то десило онда када те је тата такорећи право из твог кревета однео на операциони сто.

– Знала сам, анђелак! Тачно сам знала! Ти си, дакле, био тај који је у моју главу убацио мисли о Богу?

– Тада је твоје срце дигло једну од највећих побуна. Ја сам му само малчице помогао.

– Наравно... и те прве ноћи у шок-соби, када је жена у кревету поред мог умрла. Још увек у мом сећању одзивањају ужурбани кораци дежурне сестре... и тужан мушки глас који закључује да се више ништа не може учинити. Потом су ме оставили саму са њом. А ја сам непомично лежала и грчевито стискала капке, плашећи се да се противно мојој вољи не отворе и омогуће ми поглед на мртво тело на само метар од мене. Хтела сам да побегнем, али нисам имала снаге да устанем. Онда су довели параван и поставили га између наших кревета. Ипак, присуство смрти се и даље осећало. И тада, баш у тренутку када је постало неиздржљиво...

– ...умирила те је једна успаванка...

– ...невероватно нежна и мелодична. Прво сам помислила да ми пева нека од сестара, а онда да сам можда и сама умрла и слушаам рајске звончиће... Певао си ми да би отерао страх, зар не?

– Знао сам да четрнаестогодишњој девојци не може бити пријатно да буде у мраку са телом које је душа напустила. Још си била млада да схватиш да немаш чега да се плашиш.

– А зашто си се сада појавио? Нисам ваљда у некаквој опасности?! Или неко мој?!

– Не брини, нико није у опасности. Дошао сам да ти помогнем. Боље рећи, да ти дам један задатак. Сад пошто си прошла искушење са лажном Приснодјевом.

– Мислиш на Богородицу?... Не разумем.

– У последњем тренутку отказала си хотел и вратила карте. И дошла пред ноге нашој Пресветој мајци... једној јединој Богородици.

– Аааа... разумем. Интересантна игра речи... Мадона... Богородица... Да, то стварно јесте било чудно. Несташни анђелак! – весело му тобож претим кажипрстом – Мора да си и ту умешао своје прстиће. Али ако си, баш фино... – срећно уздахнем – Значи, тако изгледа анђео чувар?

– Да, за тебе... уколико желиш да га видиш и чујеш у твојој димензији. Још неко питање?

– Аха... причај ми о анђелима.

– Анђели имају различита имена, титуле и задужења, што не значи да су једни важнији од других. Могу бити водичи, заштитници, помагачи, исцелитељи и могу учествовати у још много других богоугодних активности. Обично су невидљиви. Али, у изузетним ситуацијама, приказују се људима онако како би ови желели да их виде. Има добрих и злих анђела.

– Причај ми о „добрим момцима“.

– Њих има пуно врста. Људима су обично најпознатији анђели чувари.

– Који су ваши задаци?

– Ех, има их много више него што можеш замислити. Као прво, стално треба да напредујемо... али и да помажемо човеку да он напредује. А он мало-мало па крене странпутицом. Тада дајемо све од себе да га вратимо. Ако

је нешто за њега јако важно, онда га походимо ноћу, када су му тело и ум мирни, па су веће шансе да допремо до њега. Понекад, човек после каже како му се у сну јавило то и то... Па добро, и јесте му јављено...

– Значи, не дижете руке од нас тако лако? Ооо, заиста охрабрујуће.

– Прави анђеол чувар никад не одустаје од борбе. Он је твој најискренији пријатељ, заштитник... Стоји ти на десном рамену. Подстиче те на врлину. И много, много пута моли Бога за тебе. Ипак, мало је људи који су свесни својих анђеола чувара.

– Како се то може поправити?

– Најпре, човек треба да испуни срце љубављу. И да буде смирен, без мисли које скачу.

– И онда, када се стекну услови, дође неки од вас и јави неку вест, или испуни неки жељу.

– Да, уколико она служи општој добробити. Ако води спасењу.

– Шта, рецимо, могу да тражим од свог анђеола чувара?

– Можеш му се обратити за врло једноставне, али и врло компликоване ствари. За решење неког проблема... За исцељење... Или особину која ти недостаје... Али најлепше и највредније што можеш затражити од свог анђеола чувара јесте да испуни твоје срце љубављу. Преко ње добијаш и све друге благослове.

– А како да вас дозовемо када сте нам потребни?

– Једноставно нам се обратите молитвом... Оном из молитвеника или својим речима. Ако човек има икону анђеола чувара, онда стане пред њу... Него, реци ми, шта пише у тој књизи?

– Као што каже њен наслов, књига се бави односом Бога и науке. Западна материјалистичка наука, која је једно време била отворени противник духовности, дошла је на крају, додуше сасвим другим путем, до истине коју хришћанска вера проповеда већ више од две хиљаде година. То ти дође нешто као „њуејц“ варијанта „олдејц“ истине. Откривање рупе на саксији.

– То о чему причаш могло би се назвати знањем о Богу. Али постоји и познање. Оно је далеко важније.

– Која је разлика?

– Рецимо, знање стичеш читањем књига, разговорима са духовником... Њега, као и свако друго знање, усвајаш умом и памћењем. А познање Бога је нешто друго... Бога можемо истински спознати само душом.

– Наравно, као и све друге суштинске ствари... Знаш, тада, по изласку из болнице почела сам да читам катихизис. Ипак, схватила сам, иако сам тек тада умом спознала неке ствари, да у мени откад знам за себе живи осећај Његовог присуства. Тај осећај се обично појачавао када бих се нашла пред иконом, или осетила мирис тамјана, или чула неку духовну песму... Али и када бих шетала шумом, или уз реку... Ипак, најјачи би био када бих ушла у цркву. Мислим да свако ко на таквом месту дозволи себи да отвори срце не може а да не осети Његово присуство.

– Неверујући често кажу да не могу да верују у Бога зато што га никад нису видели.

– Да. То је као када би се човек однекуд вратио кући и затекао је комплетно спремљену, чисту, пуну хране... Али, пошто није видео свог тајног помагача, тврди да се

кућа спремила сама од себе. Бар да верује у добре виле... Знаш, имам утисак да је свет одраслих у неким стварима далеко заосталији од дечијег.

– Не каже наш Господ узалуд: „Ако се не повратите и не будете као деца нећете ући у Царство небеско.“

– Изгледа да истинска мудрост потиче или од веома мало или од веома много знања. Човек од детињства до зрелости често направи цео круг да би на крају дошао до истих заборављених истина.

– Често човек који претрпа свој ум разним овоземаљским знањима буде слеп за неке основне чињенице.

– Добро, има изузетака. Рецимо, Исак Њутн који је проучавао гравитацију, небеску механику, планете и комете водио је живот испуњен милосрдним делима и дубоким поштовањем према Богу. Галилео Галилеј је увиђао тесну везу између Бога и математике природе. А ту је и Паскал, један од очева математичке вероватноће. Нажалост, у неком тренутку је наука, из сопствене гордости, претворила Бога из свог најмоћнијег савезника у највећег непријатеља.

– И тако је обуставила своје истинско трагање за истином.

– Срећом, времена се мењају. Овај век је, по свој прилици, век спајања егзактних и духовних наука. Да ли знаш да је недавно објављена књига у којој педесет доктора наука објашњава зашто верује у библијски опис стварања? Постоје и многе друге студије на ту тему. Ипак, најефектнији су докази које даје квантна физика, утолико пре што, по мом мишљењу, нема егзактније науке од ње. Хоћеш ли да ти прочитам шта је рекао њен отац, Макс Планк, приликом примања Нобелове награде?

– Хајде.

– „Као човек који је посветио цео свој живот најтрезвенијој науци на свету, проучавању материје, могу вам рећи, као резултат проучавања атома, оволико: не постоји материја као таква. Сва материја настаје и постоји само захваљујући сили која чини да честица атома вибрира и која држи овај минијатурни соларни систем на окупу. Морам претпоставити да иза ове силе стоји свестан и интелегентан ум. Овај ум је матрица свега материјалног.“

– Лепо речено. Мада мало чудним речима...

– Тада је брана материјализма коначно срушена поплавом научних чињеница које указују да иза овог материјалног света, таквог какав је, стоји једна виша интелигенција. Наш ум се често томе противи...

– Да, баш он који својим постојањем тако уверљиво доказује постојање Бога. Он који има карактеристике тако fine и прецизне машине какву људска рука никада није створила, нити ће...

– А ту је и наша ДНК са три милијарде база, генетским кодом, способношћу да сама себе поново створи... Толику прецизност и сложеност једноставно је немогуће објаснити случајном игром природе. Фасцинантно је да су све важне чињенице о животу и човеку биле познате пре најмање две хиљаде година, али је човек, неспособан да их до краја протумачи на свој ограничен, материјалистички начин, све те године одбијао да их прихвати.

– Духовни закони увек иду испред физичких, јер је и сама материја само скромна манифестација духа. Људи не схватају да није једина реалност она коју могу да региструју помоћу својих пет чула. Ипак, многи се њоме задовољавају. И никада не оду даље од прве лекције.